
Paralelní svět

3. díl: Kytara, zbraň hromadného ničení starých pořádků

„Pražské tančírny“ a „Od New Clubu po Žumpu“. Dvě války jsou pryč a zdá se, že ideologický boj režimu ubral na intenzitě. Jazz a swing, dříve vnímané jako exces, jsou režimem se zaťatými zuby jakžtakž akceptovány. Jazzové a swingové – nyní taneční – orchestry natáčejí, hrají na plesech, koncertech i tzv. tanečních čajích. Klid zbraní na kulturní frontě ruší jen o pauzách mezi tanečními sériemi – zatím zdálky – nový naléhavý zvuk. Zvuk elektrické kytary.

TEXT: VLADIMÍR MERTLÍK

Večery v tanečních kavárnách jsou v roce 1956 nabitě tak jako tribuny fotbalových stadionů. Totalitní režim se vrátil k umění vlády římských císařů – chléb a hry! V tančírnách všeho druhu by nepropadlo jablko na zem, stejně jako mezi těmi před vchodem, na něž nezbylo místo uvnitř. Uplynulo jen půl století a historie se opakuje. Tak jako se v roce 1902 vřítíl do salonů cakewalk, dnes se tančí v rytmu rock'n'rollu. Šíří se jak povodeň a nedokáže ho zastavit ani železná opona. Má opět černou pleť, ale přesto se prvním idolem stane plnoštíhlý plešatící běloch *Bill Haley*. Od chvíle, kdy vydá v roce 1955 nahrávku *Rock Around the Clock*, není cesty zpátky. Rock'n'roll, zrozený v nejsvobodnější zemi světa propojením černošského rhythm & blues a bělošského country & western, je ranou rasismu. Kytara díky snadné dostupnosti proletarizuje hudbu a otevírá cestu na scénu i nejmladší, pubertální mládeži. Fascinující hudba, jež začíná ve sklepích a sálech hospod, brzy díky své opravdovosti a sexualitě proniká do vyšších pater rychleji než dřív vlna jazzová. V Redutě, Sluníčku, Olympicu, Čechii, Mánesu, u Zábranských, v sále ROH Nádraží Praha-střed – všude, kde ochabne soudruhova bdělost, se konají divoké mše nového náboženství. Tváře svazáckých idolů a rozjásané sbory dívek a chlapců, jimž musí pohlavní styk

schválit výbor ČSM, jsou terčem posměchu a při zběsilém trsnání vlají nad hlavami tanečnicků místo rudých praporů sukně partnerek. Po smrti Stalina, Gottwalda a odhalení kultu osobnosti se zdá, že na území sovětských gubernií proniká vláhý vánek. Ale ďábel a komunista nikdy nespí!

ZA TANEC MADE IN USA ZA MŘÍŽE

Pod zdánlivě klidnou hladinou československého rybníčku se prý chystá útok na státní pořádek. Jeho zbraněmi jsou kytary i divoký ryk svíjejících se Elvisů. Jako dělostřelecká baterie vysílá *Radio Luxembourg* granáty otrávené americkým jedem v touze zničit vše krásné, co jsme vybudovali. Ale strana, ten maják pravdy a morálky nových mladých lidí, se rozhodne nevinné mládí zachránit, neboť *My jsme mládež nová, mládež Gottwaldova!* Učiní tak rázně 17. října 1957 v kavárně Mánes, kde pod záminkou loučení s branci a poslechu jazzu láká pořadatel na *bohatý výběr posledních jazzových novinek z USA – Bill Haley, Elvis Presley*. Produkci znějící z magnetofonů, jež má v Praze jen pár jedinců, brutálně ukončí četa VB a patnáct tajných fízlů. S řevem, požadujícím ukončení produkce, tanečníky zmlátí a osmadvacet jich převeze k výslechům do vazby v Bartolomějské ulici.

„Vynálezce rock'n'rollu“ Bill Haley a jeho Komety, jimž je přisuzována první rock'n'rollová nahrávka – skladba The Rock Around The Clock.

„V noci ze čtvrtka na pátek zadržela Veřejná bezpečnost – jak jsme oznámili včera – 28 výtržníků. Jedna tlupa byla pracovníky Městské správy VB ‚vyrušena‘ ze své zábavy (nesoucí pečeti *Made in USA*) ve vinárně Mánesu. Výstřední chování, ještě výstřednější tanec, hulákání do mikrofonu, hudba nahraná na magnetofonovém pásku – tak vypadala radovánka výtržníků. Právem budila pohoršení občanů,“ napíše Večerní Praha dva dny poté. Komunistická komanda policie ten den řádí i na mnoha jiných místech Prahy a nejen mezi příznivci rock'n'rollu. Ze stovky zatčených je pět osob obžalováno a soudce, veden spravedlivým hněvem, běsní, když popisuje oblečení předem odsouzených zločinců: „Wranglerky i triko byly americké a obrázek zářil světlými barvami. Podívejte se, vždyť je oblečen jako americký kovboj! Jedná se o americký způsob života s neblahým morálním vlivem na mládež!“ volá slepá Spravedlnost. V čase, kdy se civilizovaný svět zalyká svobodou a mládí uctívá náboženství rock'n'rollu, jsou Bohumil Schlonz, Jiří Bohuslav, Lída Čulíková, Marie Benešová a Věra Bečvarovská podle § 188 odsouzeni za výtržnictví do žaláře na deset až dvacet měsíců nepodmíněně, neboť přijímali podobu.

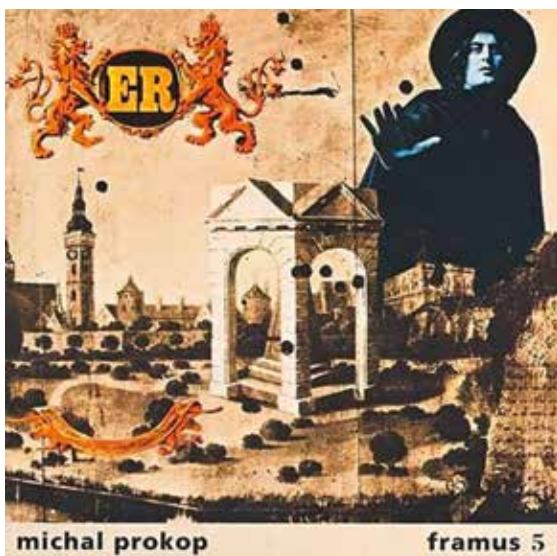
ČESKÁ BIGBÍTOVÁ EXPANZE

Je to ale jako hasit letní lesní požár v jižním Španělsku. Každá škola má svou kapelu, jejich lídrům je čtrnáct, ale jsou přesvědčeni, že Svět patří nám, jen pod jinou vlajkou. Zprvu kopírování amerických a britských idolů i pozdější autorské počiny mění jejich pokusy ve svěbytnou kulturu. Matadors řadu měsíců excelují v Kolíně nad Rýnem jako živá kapela v muzikálu Hair. Radim Hladík s Blue Effectem smázne na festivalu v Helsinkách slavné Ten Years After. Vypuká česká expanze – Flamingo, Jazz Q a další ohromují polské a východoněmecké publikum. Na záda pražským kapelám dýchají bratislavští Beatmans, Collegium Musicum a Prúdy. Studentský majáles v Praze 1964 definitivně rozhrne oponu. Děkanka, Větrník, strahovské kluby 001 a 007, všude duní do noci bigbít a popularita těchto klubů sahá za hranice země, daleko za Weiden. Jsou plné hudebního nářezu i všeho, co k bigbítu té doby patří – však víte... Krásné holky ze zdejších kolejí příležitostně poskytují i ubytování a jako úhrada jim stačí něha a radost až do rána. Kamkoliv v Praze zabloudíte, nebudete litovat – Petyнка, Na Chmelnici, Rokoska,

Podle § 188 odsouzení za výtržnictví do žaláře na 10–20 měsíců nepodmíněně.

Gong. Éterem zní hudba, která přežije i mnohé své tvůrce – Město Er, Kuře v hodinkách, Syntéza – již i jazzmany respektované umělecké projekty. Rock'n'roll prošel pubertou a dospěl. Po císaři Mikim Volkovi a jeho konkurentech Pavlu Sedláčkovi či Pavlu Bobkovi přicházejí nové idoly – Michal Prokop, Lešek Semelka, Martin Kratochvíl a další. Je čas sklízet plody! Jenže stejně jako někdy za člověka plody práce a píle sklídí sarančata, opět přichází komunisté. V ulicích měst se

→

Obal LP *Město Er*, jednoho ze základních kamenů dospělosti bigbítu

První z českých legend – Matadors, zleva Jan Farmer Obermayer, Viktor Sodoma, Otto Bezloja, Tony Black a Radim Hladík

Rock And Roll Music Is Here To Stay, přehlídka toho nejlepšího, zleva: Miki Volek, Bohumil Durdis (organizátor akce), Pavel Bobek, Pavel Sedláček a Petr Kaplan

znovu objevují tanky – místo rudých hvězd bílé pruhy, místo garmošek kulometry. Čas zrodu rockových hvězd střídá čas odchodu těch, kteří nemají trpělivost a vůli snášet ponižování a perzekuci. Nepřítel ale bigbít jen více stmelil a vytvořil z něj sociální pevnost.

OD NEW CLUBU PO ŽUMPU
Z potřeby vídat se i po práci vznikají

kluby a hospody s mentálně si blízkou klientelou. Ostatně pověst legendárního New Clubu rezonuje bigbítovým světem od let před sovětskou okupací do dneška. Podmínky členství kopírují londýnské kluby a být členem je více než čest. Místo U Zpěváků znamená patřit k jiné elitní rockové dimenzi, stejně jako za rohem ve vinárně téhož názvu. Bigbít úspěšně kultivuje popinu,

ale zároveň se mezi ním a popikáři rýsuje ostrá hranice, i když jsou místa, kde k prolínání dochází. Jedním z nich je bermudský trojúhelník vymezený body D jako Dikobraz, R jako Rarášci a Ž jako Žumpa. Je-li Dikobraz místem setkávání i burzou příležitostí, pak s přibývajícím časem i počtem vypitých sklenic – vodky, fernetů či bavoráků – k večeru přibývá projektů, jež *konečně udělají díru do světa*. Zároveň se zvyšuje počet těch, kteří budou od zítřka bez práce, neboť se dopustili té chyby, že tu dnes nebyli. Malý zahulený lokál naproti studiu Mozarteum připomíná rumunský bar, kde sedí jen chlapi. Výjimkou je krásná Maruška za barem, královna nočních polucí všech štamgastů, jež úderem šesté zavírá a nechává roztoužené platíci s jejich trápením mladého Werthera a otazníkem, kdo je ten hajzl, který...

Od oběda se formuje útočná vlna v mimoděložním bodě bermudského trojúhelníku, Čajovně. Ta slouží fajnšmekrům inklinujícím spíše k vínu než k destilátům. Kolem sedmé večer jsou ale obě frontové linie již dostatečně upraveny na to, aby loubím na Národní třídě – v němž se jednou

Rock And Roll Music Is Here To Stay, Radiopalác, březen 1966, Pavel Sedláček

zlomí dějiny – prošly do Mikulandské a vstoupily do vinárny U Rarášků, nejideálnějšího dědice tradic Montmartru, kde jsme náš příběh začali. Rockeři, méně provaření popíci, silná parta barandovských tvůrčích týmů, začínající herci a herečky (!) i hudební publicisté, pokud nejsou Rejžek. Tu a tam se mihne lokálem zpěvačka, pokoušející se narazit zde na autora svého prvního hitu, což přináší sexuálními štvancům plachou naději, ale i jistotu posměchu. O půlnoci už jsou stoly obklopeny jen chytrými lidmi, a proto mít vlastní názor jen zdržuje od pití. Mazaní se vydávají na rychlý přesun do Žitné, kde bude ještě dvě hodiny otevřená Žumpa, bar hotelu Svazu mládeže Junior, kam se ale nikdy žádný svazák neodvážil vstoupit. Propustnost vstupu je na blahovůli vyhazovače řízené desetikorunami do jeho dlaně. Uvnitř jde již jen o to, stihnout vypít co nejvíc, než zavrou, lhostejno zda sedíte někomu na klíně, či někdo naopak

vám. Pokud vás potkalo štěstí a stojíte v jedné ze tří řad kolem barového pultu, můžete přecházet od témat k tématům: *Komouši... manažer nás okrádá... ten hraje z prdele... ten ještě hůř... ten je idiot... jiný zase vocas... zato ta blondátá v rohu je fuck dobrá!*

TA BLÁZNIVÁ RÁNA

Ve dvě patnáct vypuká před vchodem lov *plechů* na cestu kamkoliv na mejdan, v nejhorším případě domů. Neméně důležité konference se zatím odehrály u Munga v Hudební besedě, u zmíněných Zpěváčků nebo pro zvlášť tvrdé chlapece k ránu Na Váze mezi uhlíři na Smíchově. U Kalendů je ještě roleta, tam otevírají až v půl páté ráno. Nikde se nehraje, rocker nemá potřebu hrát, když se má pít. To jen jazzmani ventilují virtuozitu ve Viole, Redutě, Vagónu či v Parnasu, kde jim fanoušci lezou do zadku výkřiky „Ano! Velké ano!“. Dopíjí se a domlouvají se party vyrážející na

Budova pojišťovny Merkur na rohu Revoluční třídy, v přízemí legendární taneční kavárna Vltava

Krásné holky z kolejí poskytují ubytování za něhu a radost až do rána.

další štaci dnešní jízdy. Jeden po druhém se nešťastníci s povznesenou duší a bolavou hlavou potácejí ven... Je to nádherný svět, stejný jako před sto lety, pro nějž platí, že nic na světě se nemění, jen kostýmy a kulisy. A slova jednoho z jeho tvůrců a ideologů: „A zatím kolem běžel čas a mně unikly souvislosti, no nevíte se, prosím vás – v takový krásný společnosti.“ ☒